

HIGIENSKA PRIPOROČILA ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE Z VIRUSOM SARS-CoV-2 ZA IZVAJANJE AVTOBUSNEGA JAVNEGA STALNEGA IN POSEBNEGA LINIJSKEGA TER IZVENLINIJSKEGA (PRIMESTNI, MEDMESTNI, KRAJEVNI) TER MESTNEGA PREVOZA POTNIKOV V ČASU POJAVLJANJA COVID-19

14. 12. 2020

Ta priporočila ne veljajo za mednarodni tranzitni avtobusni potniški promet, kadar ta izpolnjuje naslednje pogoje:

- Na ozemlju Republike Slovenije ni vstopnih in izstopnih postaj mednarodnega tranzitnega avtobusnega potniškega prometa. V Republiko Slovenijo vstopijo in izstopijo iste osebe. Prevoznik naj zagotovi seznam potnikov v mednarodnem tranzitnem avtobusnem potniškem prometu. Omogočen naj bo nadzor nad spoštovanjem teh pogojev na vstopnih in izstopnih točkah v oz. iz Republike Slovenije.
- Na ozemlju Republike Slovenije se mednarodni tranzitni avtobusni potniški promet ne ustavlja, razen izjemoma zaradi nujnih fizioloških in zdravstvenih potreb voznika ali potnikov. V tem primeru lahko avtobus istočasno zapusti do največ 5 oseb, ki si ob izstopu razkužijo roke in nadenejo zaščitno masko. Zaščitno masko snamejo ob povratku na avtobus

**Javni promet je dejavnost, ki je z vidika možnosti prenosa okužbe novega koronavirusa SARS-CoV-2 ena najbolj tveganih dejavnosti.
Opuščanje ukrepov v javnem prometu lahko vodi v hitro in nenadzorovano širjenje okužbe novega koronavirusa SARS-CoV-2.**

Higienska priporočila pri izvajanju linijskih prevozov

Izvajalci prevozov in potnikov naj upoštevajo vse splošne ukrepe za zaščito pred okužbo z novim koronavirusom:

- **Preprečevanje okužbe z virusom SARS CoV-2:**
<https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2019>.

- **Omejitev vstopa v vozilo.**
 - Osebe z znaki in simptomi akutne okužbe dihal in prebavil (npr. povišana telesna temperatura, zamašen nos/nahod, kihanje, kašljanje, bolečine v žrelu, težko dihanje, glavobol, bolečine v mišicah, driska, slabost/bruhanje), sprememb zaznavanja vonja in/ali okusa, neobičajne utrujenosti, vnetja očesnih veznic, tako v blagi kot v težji obliki naj ne uporabljajo sredstev javnega prevoza potnikov.
- **Higiena vozniškega prostora.**
 - V voznikovem delovnem prostoru naj bo nameščeno razkužilo za roke.
 - Voznik naj si pred vstopom v vozilo razkuži roke.
 - Večkrat na dan naj voznik z razkužilom obriše volan, kljuko, gumbe in druge po-vršine, ki se jih dotika z rokami.
- **Zaščita med voznikom in potniki.** V primeru, kjer fizična pregrada ni zagotovljena, naj bo med voznikom in potniki zagotovljena medosebna razdalja 1,5 metra, na način, da bodo sedeži oziroma prostor za voznikom ustrezno označeni s prepovedjo sedenja oziroma zadrževanja, za voznika pa je potrebna dodatna zaščitna oprema. Potrebno zaščitno opremo in njeno združljivost z delovnim procesom voznika (zlasti neposreden stik s potnikom ob nakupu vozovnice in gibanje vseh potnikov ob vstopu mimo voznika) naj presodi pooblaščen zdravnik specialist medicine dela, prometa in športa ali Razširjeni strokovni kolegij za medicino dela, prometa in športa.
- **Vožnja z masko.** Voznik naj ves čas pravilno nosi masko, ki jo menja po potrebi oziroma vsaj na 2 do 3 ure, če postane vlažna, prej. Maske se med nošenjem ne sme dotikati, saj bi na ta način lahko prišlo do onesnaženja rok in nevarnosti prenosa povzročitelja okužbe na druge predmete in osebe. Navodila za pravilno namestitvev in odstranitev maske: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uplo-aded/maske2_lektorirano.pdf.
- **Smer gibanja potnikov.** Priporočamo, da so vstopna in izstopna vrata na vozilu označena in ločena. V vozilih, ki imajo več kot ena vrata, priporočamo, naj se vstopa le pri sprednjih vratih in izstopa pri ostalih vratih.
- **Nakup vozovnic.** Potnikom priporočamo nakup vozovnic v predprodaji. V primeru, da se prodaja vozovnic v javnem prevoznem sredstvu vseeno izvaja, to pomeni povečano tveganje za prenos okužbe z novim koronavirusom SARS- CoV-2. V primeru prodaje vozovnic v javnem prevoznem sredstvu je za voznika potrebna dodatna zaščitna oprema (glej točko Zaščita med voznikom in potniki).
- **Higiena rok potnikov.** Ob vstopnih/izstopnih vratih avtobusa naj bo nameščeno razkužilo za roke za potnike. Potniki si naj pred vstopom v avtobus razkužijo roke, enako svetujemo tudi ob izstopu.
- **Uporaba mask za potnike.** Potniki naj ves čas trajanja prevoza uporabljajo masko, ki prekrije nos in usta. V času nošenja maske se je oseba ne sme dotikati, saj bi na tak način lahko prišlo do onesnaženja rok in nevarnosti prenosa okužbe na druge predmete in osebe.

- **Razdalja med potniki**

- Zasedenost sedežev naj se prilagodi glede na epidemiološko situacijo in s tem glede na veljavni model šolskega pouka.
- V kolikor je v veljavi model B šolskega pouka, velja sledeče: polna zasedenost sedišč, brez stojišč.
- V kolikor je v veljavi model C šolskega pouka, velja naslednje: en prost sedež in diagonalni zamik – "cik-cak razporeditev", brez stojišč.
- V primerih hibridnega šolskega prevoza (poleg šolarjev avtobus uporabljajo tudi drugi uporabniki), naj bo uporaba avtobusa razdeljena:
- zadnji del avtobusa naj bo namenjen šolarjem,
- prvi del avtobusa naj bo namenjen ostalim uporabnikom.

Mestni prevozi potnikov: v avtobusih mestnega prevoza, ki imajo namenske prostore za stojišča, se tam lahko uporabljajo tudi stojišča. Razdalja med potniki na stojiščih naj bo 1,5 m. Stojišča naj bodo označena.

- **Higiena vozila in prezračevanje.** Potniki naj se čim manj dotikajo katerihkoli površin v avtobusu;

- Vozilo je treba na koncu vožnje (proge), po izstopu vseh potnikov, temeljito prezračiti in še pred začetkom naslednje vožnje očistiti ali razkužiti vse površine, s katerimi so bili potniki lahko v stiku (prijemala in naslonjala za roke in glavo, gumbi za signalizacijo in/ali odpiranje vrat, okna zaradi morebitnega naslanjanja nanje);
- Tekom vožnje je treba zagotavljati intenzivno prezračevanje vozila z zunanjim zajemom zraka, možnosti prezračevanja s kroženjem notranjega zraka v vozilu naj se ne uporablja.
- Najmanj enkrat dnevno je treba vozilo v celoti temeljito očistiti, poleg tega pa predvsem pozorno še očistiti ali razkužiti vse površine, s katerimi so bili potniki lahko v stiku (prijemala in naslonjala za roke in glavo potnikov, gumbi za signalizacijo in/ali odpiranje vrat, okna zaradi morebitnega naslanjanja nanje).

- **Obveščanje potnikov.** Potnike je treba seznaniti s pravili načina vožnje v času uporabe teh priporočil. Pravila načina vožnje v času uporabe teh priporočil naj bodo nameščena tudi na vidnem mestu na avtobusnih postajah, v prevoznih sredstvih (v obliki infografike) ali pa naj se, v kolikor so prevozna sredstva tehnično tako opremljena, predvajajo na digitalnem zaslonu. Navedena navodila so podana s higienskega vidika. Natančnejša navodila za delovno mesto in osebno varovalno opremo voznika poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih v najkrajšem možnem času. Spletna stran medicine dela je dostopna na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.

Novi korona virus se najpogosteje prenaša preko izločkov iz dihal med ljudmi, ki so tesno skupaj, oziroma preko onesnaženih rok.

Prenosi so posebej pogosti v zaprtih, prenapolnjenih in neustrezno prezračevanih prostorih.

Upoštevajmo priporočila glede vzdrževanja medosebne razdalje, pravilnega nošenja maske, higiene rok in higiene kašlja.

Virus v okolico izločamo s kihanjem, kašljanjem, glasnim govorjenjem, zato je priporočena medosebna razdalja vsaj 1,5 oz. 2 metra.

V primeru, da je ta razdalja manjša, je tveganje za okužbo večje.

Ob kihanju, kašljanju ali neposrednem dotikanju površin ali predmetov z onesnaženimi rokami virus nanese na različne predmete in površine, kot so mize, delovne površine, gumbi na vratih, ročaji, držaji in ograje, denar... Drugi ljudje se lahko okužijo tako, da se dotaknejo teh onesnaženih površin, nato pa se dotaknejo oči, nosu ali ust, ne da bi si prej umili roke.

Roke zato vedno smatramo kot onesnažene, izjema je le neposredno po njihovem umivanju ali razkuževanju.

Z upoštevanjem vseh navedenih ukrepov zmanjšamo možnost za prenos povzročitelja okužbe in s tem ščitimo sebe in druge.

Za pravilno izvajanje zaščitnih ukrepov je odgovoren tudi vsak posameznik.

Viri:

- WHO Moving around during the Covid-19 outbreak: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov-technical-guidance/coronavirus-disease-covid-19-outbreak-technical-guidance-europe/moving-around-during-the-covid-19-outbreak>.
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo- HZZJ: Preporuke za rad u djelatnosti prijevoza putnika auto-busima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19): <https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke-za-rad-u-djelatnosti-prijevoza-putnika-autobusima-tijekom-epide-mije-koronavirusa-COVID-19.pdf>.
- Novedad medidas transporte publico Covid 19 - Detalle novedades y agenda de TMB | Transports Metropolitans de Barcelona. Dostopano s spletne strani 3. 5. 2020. <https://www.tmb.cat/es/-/novetat-mesures-transport-public-covid-19>.
- Occupy half the seats and two people standing per m²: the Government's proposal for public transport | Economy | SER chain | AMP. Dostopano s spletne strani 3.5.2020. https://cade-naser.com/ser/2020/04/29/economia/1588176150_390534.html.
- The Government tries to contain the outbreak and limits public transport to 50 % of passengers - Society - World. Dostopano s spletne strani 3. 5. 2020. <https://www.mundiaro.com/articulo/sociedad/gobierno-trata-contener-brote-limita-transporte-publico-50-pasaje-ros/20200429230830183243.html>.
- Coronavirus: Informationen für Mitglieder über die Auswirkungen auf den ÖPNV und den Eisenbahnverkehr. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.vdv.de/coronavirus-informationen-ueber-die-auswirkungen-auf-den-oepnv.aspx>.
- Covid-19 : on répond à vos questions ! Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.infotec.be/fr-be/minformer/actualite/C3%A9s/d%C3%A9tails.aspx?idnews=12261>.
- COVID-19. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. http://www.stib-mivb.be/article.html?l=fr&_guid=002eeb34-334b-3810-aea3-aa16619abec2.
- Coronavirus COVID-19. Dostopano s spletne strani 2.5.2020. <https://www.info-coronavirus.be/en>.
- Considerations for infection prevention and control measures on public transport in the context of COVID-19. Stockholm. ECDC; 2020. Dostopano s spletne strani 8.12.2020. <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-public-transport-29-April-2020.pdf>.
- Guidance Coronavirus (COVID-19): safer transport guidance for operators. Updated 2 December 2020. Gov.UK Department for Transport. Dostopano s spletne strani 8.12.2020. <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-safer-transport-guidance-for-operators/coronavirus-covid-19-safer-transport-guidance-for-operators#social-distancing>.
- Guidance Coronavirus (COVID-19): safer travel guidance for passengers
- Walking, cycling, and travelling in vehicles or on public transport during the coronavirus outbreak. Dostopano s spletne strani 8.12.2020. <https://www.gov.uk/guidance/coronavirus-covid-19-safer-travel-guidance-for-passengers#public-transport>